
Euroopa Liidu kohtuasjade kokkuvõte veebruar 2019

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

- **C-149/18** – Da Silva Martins (eelotsus – kohalduv õigus, liikluskindlustus)
- **C-322/17** – Bogatu (eelotsus – isiku õigus perehüvitistele teises liikmesriigis)
- **C-554/17** – Jonsson (eelotsus – Euroopa väiksemate nõuete menetlus, menetluskulude jaotamine)
- **C-154/18** – Horgan ja Keegan (eelotsus - võrdne kohtlemine töö saamisel ja kutsealale pääsemisel, uued töölevõetud õpetajad)
- **C-497/17** – OABA (eelotsus - ELi mahetoote Ecocert logo, loomade kaitse nende surmamisel, usuriitustega efektiivsed erilised tapmisviisid)
- **C-116/16** ja **C-117/16** – T Danmark (eelotsus liidetud kohtuasjades - dividendidelt kinnipeetava maksu vabastamise korra kohaldumine kuritarvituse või pettuse korral)

Olulisemad EL Kohtu lahendid:

C-149/18: Da Silva Martins (eelotsus – kohalduv õigus, liikluskindlustus)

Euroopa Kohtu otsus, 31. jaanuaril 2019

2015. aastal juhtus Hispaanias liiklusõnnetus kahe sõiduki vahel, millest üks oli registreeritud Portugalis ja mida juhtis selle omanik A. da Silva Martins, ning teine oli registreeritud Hispaanias ja kindlustatud kindlustusseltsis Segur Caixa, mida Portugalis esindab Dekra Claims Services Portugal. Kuna Hispaania juht vastutas õnnetuse eest, hüvitas Segur Caixa kahju A. da Silva Martins kindlustusandjale. Siiski pöördus A. da Silva Martins õnnetusega tekitatud kaudse kahju hüvitamise nõudega Segur Caixa vastu Portugali kohtusse.

Pooled vaidlevad nõude aegumistähtaja üle: kui kohaldub Portugali õigus, on aegumistähtaeg kolm aastat, seevastu kui kohaldub Hispaania õigus, on aegumistähtaeg üks aasta ja hagi on esitatud hilinenult. Seetõttu küsis Lissaboni apellatsioonikohus esiteks Euroopa Kohtult, kas need Portugali õigusnormid, mis näevad ette kolmeaastase aegumistähtaja, on Rooma II määruse (millega määratakse lepinguvälistele võlasuhetele kohalduv õigus) artikli 16 tähenduses imperatiivsed sätted.

Portugali õigusnormid, millega võetakse üle direktiiv 2009/103 (sõidukite tsiviilvastutuskindlustuse kohta), näevad ette ka seda, et Euroopa Majanduspiirkonna osalisriigi õigus, kus õnnetus juhtus, asendatakse Portugali õigusega tingimusel, et see näeb ette suurema kindlustuskatte. Seetõttu küsis eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas nendes õigusnormides on sätestatud kollisiooninormid Rooma II määruse artikli 27 tähenduses (kui on, siis saaks kohaldada nimetatud Portugali õigusnorme).

Euroopa Kohus selgitas, et **Euroopa Kohtu tõlgendus Rooma I määruse artikli 9 lõikes 1 sisalduva mõiste „üldist kehtivust omavad sätted“ kohta kehtib ka Rooma II määruse artiklis 16 sisalduva mõiste „imperatiivsed sätted“ kohta.** Seega võttis kohus Rooma I määruse artikli 9 lõike 1 kohta käivat kohtupraktikat analoogia korras arvesse. Kohus selgitas, et riigisisene säte on Rooma II määruse artikli 16 kohaselt imperatiivne siis, kui eelotsusetaotluse esitanud kohus tuvastab **sätte sõnastuse, üldise ülesehituse, eesmärkide ja vastuvõtmise konteksti üksikasjaliku analüüsi põhjal, et see on riigisiseses õiguskorras sedavõrd oluline säte, et see õigustab kõnealuse määruse artikli 4 kohaselt kohaldamisele kuuluvast õigusest kõrvale kaldumist.** Kindlustusjuhtumi tagajärjel tekitatud kahju hüvitamise suhtes muu aegumistähtaja kohaldamine, kui see, mis on ette nähtud kohaldamisele kuulavas õiguses, nõuaks iseäranis oluliste põhjuste tuvastamist, näiteks kui on ilmselgelt rikutud õigust tõhusale õiguskaitsevahendile ja tõhusale kohtulikule kaitsele. Euroopa Kohus leidis, et käesoleval juhul ei saa riigisisest aegumistähtaega reguleerivat sätet käsitada Rooma II määruse artikli 16 tähenduses imperatiivse sättena, v.a kui eelotsusetaotluse esitanud kohus nimetatud kriteeriumide alusel tehtud üksikasjaliku analüüsi tulemusel jõuab teistsugusele järeldusele.

Vastuseks küsimusele, kas Portugali õigusnormid – mille kohaselt võib tegelikult kohalduva õiguse asemel kohaldada Portugali õigust, kui see näeb ette suurema kindlustuskatte – on

kollisiooninormid, selgitas kohus järgmist. Direktiiv 2009/103 võimaldab vastu võtta kannatanute suhtes soodsamaid eeskirju, kuid ei käsitle seda, kas konkreetsel juhul tuleb kohaldada pigem neid soodsamaid eeskirju kui muude liikmesriikide eeskirju. Seega ei ole tegemist kollisiooninormidega.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-322/17: Bogatu (eelotsus – isiku õigus pereküvitistele teises liikmesriigis)

Euroopa Kohtu otsus, 7. veebruaril 2019

Rumeenia kodanik, Eugen Bogatu, elab alates 2003. aastast Irimaal. Vahetult enne töö kaotamist 2009. aastal taotles ta oma kahele Rumeenias elavale lapsele pereküvitist. Tema taotlus rahuldati v.a perioodi 1. aprill 2010 – 31. jaanuar 2013 eest põhjusel, et ta ei töötanud nimetatud perioodil Irimaal ega saanud seal ka osamakselist töötuskindlustushüvitist. Bogatu vaidlustas otsuse väites, et see on tehtud liidu õiguse ekslikust tõlgendamise tõttu.

Iirimaa kõrge kohtu hinnangul oli Bogatul õigus pereküvitist saada Iirimaa õigusnormide alusel ning seda ilma, et see mõjutaks EL õiguse rakendamist. Sellegipoolest otsustas ta menetluse peatada ja küsida Euroopa Kohtult eelotsust. Täpsemalt küsis Iirimaa kõrge kohus, kas määrust nr 883/2004 (sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamine) tuleb tõlgendada nii, et isiku õigus saada pädevas liikmesriigis pereküvitisi tähendab seda, et isik peab nimetatud liikmesriigis töötama või saama sellelt liikmesriigilt seoses tööga või selle tõttu rahalisi hüvitisi.

Vastuseks esitatud küsimusele märkis Euroopa Kohus esiteks, et lähtudes viidatud määruse artikli 67 sõnastusest, ei nõua see, et õigustatud isikul oleks kindel seisund, seejuures, et ta oleks töötaja. Sätte eesmärk tuleneb määruse artikli 2 lõikest 1, mille kohaselt soovis liidu seadusandja laiendada määruse kohaldamisala ka muudele isikutele, kui töötajad, eelkõige majanduslikult mitteaktiivsetele isikutele.

Teiseks, isegi kui artikli 67 tõlgendus koosmõjus artikli 2 lõikega 1 ei viiks eelpooltoodud tulemini, kohalduks määrus nr 883/2004 ka majanduslikult mitteaktiivsetele isikutele tulenevalt selle artikli 11 lõikest 2. Euroopa Kohtu hinnangul tuleb selle kohaselt isikut – kes saab seoses tööga või selle tõttu rahalist hüvitist ehk teisisõnu rahalist hüvitist, mille alus on sellise tegevuse varasem läbiviimine – lugeda talle kohaldavate õigusnormide kindlaksmääramise eesmärgil määruse tähenduses igal juhul töötajaks.

Seega **pereküvitiste saamiseks määruse nr 883/2004 alusel ei ole nõutud, et isik pädevas liikmesriigis töötaks ega seda, et ta peaks saama sellelt liikmesriigilt seoses tööga või töötamise tõttu rahalisi hüvitisi.**

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-554/17 – Jonsson (eelotsus – Euroopa väiksemate nõuete menetlus, menetluskulude jaotamine)

Euroopa Kohtu otsus, 14. veebruaril 2019

R. Jonsson filmis 2012. aastal seda, kuidas üks isik kukkus jõkke, sest tema *benji*-hüppe käigus purunes köis. R. Jonsson avastas enda filmi ja ühe kaadri sellest filmist ka pildina L'Est Républicain' veebisaidilt. Leides, et rikutud on tema ainuõigust filmi ja pilti kasutada, esitas R. Jonsson Rootsi kohtusse hagi, milles ta palus kohustada L'Est Républicain'd maksma talle tekitatud kahju eest hüvitist kokku summas 1950 eurot. Ta palus samuti hüvitada menetluskulud. L'Est Républicain vaidles nõuetele vastu ja palus hüvitada enda menetluskulud.

Esimese astme kohus rahuldab R. Jonssoni nõude osaliselt, mõistes talle tekitatud kahju eest välja 1101 eurot. Kohus jättis menetluskulud poolte endi kanda. Kuna R. Jonsson leidis, et tema nõuded jäeti rahuldamata vaid väga väikeses osas, vaidlustas ta kohtuotsuse menetluskulusid puudutavas osas ning palus, et kostjalt mõistetakse välja kõik menetluskulud.

Määruse (EÜ) nr 861/2007 (millega luuakse Euroopa väiksemate nõuete menetlus) artikli 16 esimeses lauses on ette nähtud, et „[m]enetluse kulud kannab kaotaja pool“. Rootsi apellatsioonikohtul tekkis küsimus, kas sellega on vastuolus sellise riigisisese sätte kohaldamine, mille alusel võib nõuete osalise rahuldamise korral kohustada mõlemaid pooli enda menetluskulusid ise kandma või jaotada need kulud poolte vahel. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kuidas tõlgendada mõistet „kaotaja pool“?

Euroopa Kohus hindas, kas väljendiga „kaotaja pool“ peetakse määruse artiklis 16 silmas ka sellist olukorda, milles pool kaotab vaid osaliselt. Kohus nentis, et kui üks pool kaotab osaliselt, siis kaotab teine pool samuti osaliselt. Seega kui artikkel 16 hõlmaks olukordi, milles poole nõuded jäetakse osaliselt rahuldamata, ei oleks liikmesriigi kohtul võimalik kindlaks määrata, kelle kanda jäävad menetluskulud. Kui liidu seadusandja oleks soovinud, et sätte kohalduks ka siis, kui pool on kohtuvaidluse vaid osaliselt võitnud, oleks ta pidanud nii ka täpsustama, seda enam, et määrusega ühtlustatakse väiksemate nõuete menetlemisel kohaldatavad menetlusnormid vaid osaliselt. **Seega hõlmab määruse artikli 16 esimene lause ainult neid olukordi, milles ühe poole kõik nõuded on jäetud rahuldamata.**

Eelnevast tulenevalt on nõuete osalise rahuldamise korral menetluskulude jaotus liikmesriikide õiguse lahendada. **Seega ei ole määrusega vastuolus õigusnormid, mille kohaselt võib liikmesriigi kohus juhul, kui pool on kohtuvaidluse vaid osaliselt võitnud, kohustada menetluse mõlemaid pooli enda menetluskulusid ise kandma või jaotada need kulud poolte vahel.** Kohus juhtis siiski tähelepanu, et kuigi kehtib menetlusautonoomia põhimõte, siis ei tohi piiriüleste väiksemate nõuete puhul menetluskulude jaotust käsitlevad riigisisese menetlusnormid olla vähem soodsad kui normid, mida kohaldatakse riigisisese õigusega reguleeritavate sarnaste olukordade suhtes (võrdväarsuse põhimõte) ega muuta praktikas võimatuks või ülemäära raskeks liigu õigusega antud õiguste kasutamist (tõhususe põhimõte). Niisiis ei tohi tekitada olukorda, kus isikud loobuksid Euroopa väiksemate nõuete menetluse kasutamisest, sest hagejale on pandud juhul, kui ta on kohtuvaidluse valdavas osas võitnud, siiski kohustus kanda ise oma menetluskulud või oluline osa nendest.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-154/18 – Horgan ja Keegan (eelotsus – võrdne kohtlemine töö saamisel, uued õpetajad)

Euroopa Kohtu otsus, 14. veebruaril 2019

Hagejad, T. Horgan ja C. Keegan, töötasid alates 2011. aastast Iirimaa riiklikus põhikoolis õpetajatena. Eesmärgiga langetada avaliku teenistuse kulusid, vähendati alates 1. jaanuarist 2011 uute õpetajate palka 10% ning määrati nad palgaastmiku esimesesse palgajärku, mis erines varasemast tavast, mille järgi määrati uued õpetajad teise või kolmandasse palgajärku. Meetmete tagajärjel tekkis kaks kategooriat ilmse vanusevahega töötajaid, kelle tööd peetakse võrdväärseks, kuid kelle palgad on erinevad. Hagejad vaidlustasid need meetmed Iirimaa võrdõiguslikkuse kohtus, tuginedes erinevale kohtlemisele vanuse alusel. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib, kas see, kui liikmesriik tööandjana kehtestab uutele õpetajatele ebasoodsama palgaastmiku, jättes juba töötavate õpetajate töötasu muutmata, kujutab endast kaudset diskrimineerimist direktiivi 2000/78 (millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel) tähenduses vanuse alusel.

Direktiivi tähenduses peetakse kaudseks diskrimineerimiseks vanuse alusel seda, kui väliselt neutraalne säte, kriteerium või tava seab konkreetse vanusega isikud teistega võrreldes ebasoodsamasse olukorda, välja arvatud juhul, kui kõnealusel sättel, kriteeriumil või taval on objektiivselt põhjendatav õiguspärane eesmärk ja selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud.

Euroopa Kohus leidis, et **palgaastmikku ja palgajärkudesse määramist käsitlevate uute normide kohaldamiseks on ainus asjakohane kriteerium see, et tegemist on „uue, alates 1. jaanuarist 2011 töölevõetud ametnikuga“, olenemata ametniku vanusest tema töölevõtmise ajal. Järelikult ei võta kriteerium, mille alusel sõltub uute normide kohaldamine üksnes töölevõtmise kuupäevast kui objektiivsest ja neutraalsest asjaolust, ilmselgelt kuidagi arvesse töölevõetud isikute vanust.** Lisaks on ka selge, et olenemata töölevõtmise aastast olid nii pärast 1. jaanuari 2011 kui ka enne seda kuupäeva tööle võetud õpetajad keskmiselt 25- aastased või nooremad.

Seega leidis kohus, et vaidlustatud meede ei kujuta endast direktiivi tähenduses kaudset diskrimineerimist vanuse alusel.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

C-497/17 – OABA (eelotsus – ELi mahetoote Ecocert logo, loomade kaitse nende surmamisel, usuriitustega ettekirjutatud erilised tapmisviisid)

Euroopa Kohtu otsus, 26. veebruaril 2019

Prantsusmaa ühendus OABA esitas 2012. aastal sertifitseerimisasutusele INAO taotluse keelustada „Tendre France“ kaubamärgi all müüdavatel, „halal“-sertifikaati kandvatel veisehakklihapihvidel ELi mahetoote Ecocert logo kasutamine. OABA põhjenduste kohaselt ei vasta nimetatud toode „mahepõllumajanduse“ märgise kasutamise tingimustele, kuna pihvide valmistamisel ei ole järgitud ELi määruses 834/2007 (mahepõllumajandusliku tootmise ning mahepõllumajanduslike toodete märgistamise kohta) sätestatud kohustust järgida „rangeid loomade heaolu standardeid“. Nimelt ei ole kõnealuse liha tootmiseks kasutatavad loomad enne tapmist uimastatud.

Prantsusmaa haldusasjade apellatsioonikohus esitas Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse, kus palus selgitada, kas määrust 834/2007 tuleb tõlgendada selliselt, et ELi mahetoote logo on lubatud kasutada toodetel, mis on pärit loomadest, kes on määruses 1099/2009 (loomade kaitse kohta surmamisel) ette nähtud erandi kohaselt tapetud riituslikult, ilma eelneva uimastamiseta. Nimelt lubab määrus 1099/2009 teha uimastamisest erandi põllumajandusloomade riituslikuks tapmiseks, seega võib uimastamisega tapmise põhimõttest teha erandi usuvabaduse nimel.

Euroopa Kohus leidis, et kuigi on tõsi, et määrus 1099/2009 lubab riituslikku tapmist, mille käigus võib looma surmata ilma eelneva uimastamiseta, on see tapmisviis liidus lubatud ainult erandkorras ja üksnes usuvabaduse austamise tagamise eesmärgil. Määruse 1099/2009 põhjendustes on täpsustatud, et erandi kohase, eelneva uimastuseta tapmise korral tuleb looma kannatuste „minimaalseks muutmise“ eesmärgil kõri terava noaga täpselt läbi lõigata, samas ei võimalda sellise tehnika kasutamine viia looma kannatusi „miinimumini“.

Kohus leidis, et usuriitustega ettekirjutatud erilised tapmisviisid, mis toimuvad eelneva uimastamiseta ja on määruse 1099/2009 kohaselt lubatud, ei ole samaväärsed määruses 834/2007 ette nähtud eelneva uimastamisega tapmise meetodiga, kui võtta aluseks looma heaolu kõrge taseme tagamine tema surmamise ajal. Lisaks on tähtis tagada tarbijatele kindlus, et ELi mahetoote logo kandvad tooted on tõepoolest toodetud nii, et järgitud on kõige rangemaid norme, mis on seotud muu hulgas loomade heaoluga.

Seega jõudis kohus seisukohale, et määruse nr 834/2007 kohast ELi mahetoote logo ei ole lubatud kasutada toodetel, mis on pärit loomadest, kelle suhtes on kasutatud määruses 1099/2009 sätestatud tingimustele vastavat riituslikku tapmist ilma eelneva uimastamiseta.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Liidetud kohtuasjad C-116/16 ja C-117/16: T Danmark (eelotsus – dividendidelt kinnipeetava maksu vabastamise korra kohaldumine kuritarvituse või pettuse korral)

Euroopa Kohtu otsus, 26. veebruaril 2019

Taani maksuministeerium vaidlustas otsused, milles Taani maksuvaidlusi lahendav haldusorgan asus seisukohale, et äriühingute T Danmark ja Y Danmark suhtes tuleb kohaldada direktiivis 90/435 (liikmesriikide emattevõtjate ja tütarettevõtjate ühine maksustamissüsteem) ette nähtud kinnipeetava maksu vabastust dividendidelt, mida maksti teises liikmesriigis asuvatele äriühingutele. Taani maksuministeeriumi hinnangul ei olnud viidatud mitteresidendist äriühingute puhul tegu dividendide tegelike tulusaajatega ning seetõttu ei saa kohaldada direktiivis 90/435 ette nähtud vabastust tuluallikalt kinnipeetavast maksust. Euroopa Kohtule esitatud küsimused puudutasid seega finantsskeeme, kus kontsernid, mis ei vasta direktiivi tingimustele, loovad dividende maksva äriühingu ja üksuse vahele, kellele need dividendid tegelikult mõeldud on, ühe või mitu fiktiivset äriühingut, mis vastavad direktiivi formaalsetele tingimustele.

Eelotsusetaotlused esitanud Taani kohus palus selgitust, kas liikmesriik peab direktiivi 90/435 kohaldamise raames õiguse kuritarvitamise vastu võitlemiseks olema vastu võtnud riigisisese kuritarvituse või pettuse keelava erisätte, või võib ta viidata riigisisestele või lepingupõhiste kuritarvituste vastu võitlemise põhimõtetele või sätetele. Lisaks palus eelotsusetaotlused esitanud Taani kohus selgitust, millised on õiguste kuritarvitamise koosseisu tunnused ning kuidas neid tunnuseid tõendada.

Euroopa Kohus selgituste kohaselt tuleneb liidu õiguse üldpõhimõttest, mille kohaselt ei või õigussubjektid liidu õigusnorme ära kasutada kuritarvituse või pettuse eesmärgil, et liikmesriik peab liidu õigusnormide kohaldamisest keelduma, kui nendele ei tugineta mitte nende sätete eesmärkide saavutamiseks, vaid eesmärgiga saada liidu õiguse eelis. Euroopa Kohus kordas seega juba varasemat seisukohta, et **kuritarvituste keelu üldpõhimõttele võib tugineda isegi kui liikmesriigi õiguses sellist keeldu sätestavad õigusnormid puuduvad.**

Euroopa Kohus läks isegi kaugemale ja ütles, et juhul, kui on tuvastatud kuritarvitus või pettus, mis välistab direktiivis 90/435 ette nähtud kinnipeetavast maksust vabastamise korra kohaldamise, ei ole asjaomasel isikul võimalik Euroopa Liidu toimimise lepingus tagatud vabaduste kohaldamisele tugineda selleks, et seada kahtluse alla liikmesriigi õigusnormide eri aspekte, mis puudutavad dividendide maksustamist.

Kuritarvituse tõendamise kohta märkis kohus, et esiteks on nõutav objektiivsete asjaolude kogum, millest tuleneb, et vaatamata liidu õigusnormides ette nähtud tingimuste formaalsele täitmisele ei ole nende õigusnormidega taotletud eesmärki saavutatud, ning teiseks, et esineb subjektiivne element, milleks on tahe saada liidu õigusnormidest tulenev eelis, luues kunstlikult selle saamiseks vajalikud tingimused. **Kuritarvituse esinemist võib tõendada teatud hulga kaudsete tõenditega, milleks võivad olla eelkõige majandusliku põhjendusega sildäriühingute olemasolu ning äriühingute kontserni, finantsskeemi ja laenude struktuuri puhtformaalne laad.**

Sellega seoses ei pea liikmesriigi asutus mitte kindlaks tegema dividendide tegelikke tulusaajaid, vaid tõendama, et väidetav tegelik tulusaaja on üksnes sildäriühing, kelle vahendusel on toime pandud õiguste kuritarvitamine. See tuleneb asjaolust, et skeemidega seotud vaheäriühingud võivad asuda väljaspool liitu, mistõttu ei pruugi riigi maksuhalduril olla piisavat teave, mis võimaldaks tal tulusaajad kindlaks teha. Ent maksuhaldurilt ei saa nõuda selliste tõendite esitamist, mida tal on võimatu esitada.

Kohtuotsus on kättesaadav [siit](#).

Tegemist on mitteametliku kokkuvõttega EL õiguse büroo valitud kohtulahenditest. EL Kohtu otsuste ja kohtujuristi ettepanekute terviktekstidega saab tutvuda EL Kohtu koduleheküljel või EUR-Lex andmebaasis (viited lisatud).